

УДК 347.45/.47

Ю. М. МОІСЕЄНКО

аспірант кафедри цивільного права №2
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, Харків
moiseenko.yuriy.1950@mail.ru

РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВЧИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАХИСТУ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ СТОРІН ДОГОВОРУ БАНКІВСЬКОГО ВКЛАДУ (ДЕПОЗИТУ) НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Статтю присвячено аналізу новітнього нормативного акта відносно захисту порушених цивільних прав вкладника як сторони договору банківського вкладу (депозиту). Разом з тим досліджено окремі положення проектів Господарського процесуального кодексу та змін до Цивільного процесуального кодексу України щодо особливостей здійснення процесуальних дій при розгляді справ вказаних категорій.

Ключові слова: договір банківського вкладу, захист цивільних прав, вкладник.

Постановка проблеми полягає у дослідженні законодавчих новел, що прийняті з метою вдосконалення захисту порушених цивільних прав сторін договору банківського вкладу (депозиту). Разом з тим автором статті аналізуються деякі законодавчі ініціативи, висловлені в проекті Господарського процесуального кодексу України (проект ГПК України) та у проекті запропонованих змін до Цивільного процесуального кодексу України відносно особливостей судового захисту як порушених цивільних прав сторін договору

банківського вкладу (депозиту), так і спорів за участю Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Фінансово-економічна криза, що відбувається у світі в цілому та в Україні зокрема, призводить до істотних майнових втрат суб'єктів цивільних правовідносин. Указані обставини призвели до різкої зміни зовнішніх і внутрішніх умов діяльності банківської системи. Це призвело до виникнення ускладнень при виконанні умов договору банківського вкладу (депозиту).

У той же час виконання умов вказаного договору з боку неплатоспроможних банків гарантується державою через Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (Фонд) у межах зазначеної законодавством грошової суми. За даними вказаного Фонду, станом на час підготовки цієї роботи, проходять процедуру виведення з ринку біля ста банків. І лише вкладникам тридцяти двох із них здійснювалися виплати грошових сум [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволяє констатувати відсутність спеціальних досліджень, присвячених викладеним у статті питанням.

Формулювання цілей. Завданням статті є аналіз положень існуючих законодавчих приписів та проектів нормативних актів, а також внесення пропозицій щодо вдосконалення механізму захисту прав сторін договору банківського вкладу (депозиту).

Виклад основного матеріалу. Значною подією у сфері захисту цивільних прав вкладників стало внесення Президентом України 11 листопада 2016 р. на розгляд Верховної Ради України як невідкладний законопроект «Про внесення змін до деяких законів України щодо відшкодування фізичним особам шкоди, завданої зловживанням у сфері банківських та інших фінансових послуг». Зазначений проект нормативного акта був прийнятий парламентом 15 листопада 2016 р.

Приводом до розробки та прийняття зазначеного нормативного акта стало зловживання у сфері банківських та фінансових послуг з боку посадових осіб ПАТ «Банк Михайлівський». Позитивно, в цілому, оцінюючи ініціативу Президента України щодо посилення захисту прав ошуканих вкладників, вважаємо за необхідне надати власні судження відносно окремих положень вищезазначеного Закону.

Розробка та прийняття вказаного нормативного акта відбувались у доволі складних, з точки зору наявності правових підстав для відшкодування з боку держави вкладів, укладених із фінансовими компаніями завдяки діяльності окремих посадових осіб ПАТ «Банк Михайлівський», підстав. За інформацією Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, 05.12.16 р. на засіданні Міжвідомчої робочої групи з урегулювання проблемних питань вкладників ПАТ «Банк Михайлівський» прийнято рішення про те, що форма договору та умо-

ви, викладені у договорах банківського вкладу (депозиту) «Перше знайомство», що були укладені між ПАТ «Банк Михайлівський» та фізичними особами, відповідають вимогам законодавства. Разом з тим на підставі аналізу наявних та опрацьованих учасниками групи документів, підгрупа не вбачала правових підстав для прирівнювання певних класів двосторонніх договорів, укладених між фізичними особами та фінансовими компаніями, до таких, які підпадають під дію Закону № 1736-VIII. Відносно аналізу правових та операційних підстав для підтвердження ознак нікчемності договорів, які вже визнані уповноваженою особою Фонду у ПАТ «Банк Михайлівський» нікчемними та які не підпадають під дію Закону, – присутні на засіданні звернулись до Фонду за додатковою інформацією з цього питання та вирішили повернутись до нього на наступному засіданні. Однак 16.12.16 р. зазначений Фонд повідомив, що виплати вкладникам вказаного банку здійснюватимуться на основі Загального реєстру, доповненого інформацією про клієнтів фінансових компаній, які прирівняні до вкладників ПАТ «Банк Михайлівський». Це зроблено на виконання вимог Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо відшкодування фізичним особам через систему гарантування вкладів фізичних осіб шкоди, завданої зловживаннями у сфері банківських та інших фінансових послуг». Це призвело до збільшення гарантованої суми відшкодування коштів Фондом на 400,95 млн грн, що припадає на 5336 фізичних осіб [2].

Уявляється, що відсутність єдиного підходу щодо наявності правових підстав для відшкодування з боку держави в особі зазначеного Фонду коштів фізичним особам, які уклали цивільно-правові договори вкладів з фінансовими компаніями завдяки діям окремих банківських установ, є логічним.

Відмітимо, що положення вказаного Закону, на думку автора, не повністю відповідає загальним вченням про цивільно-правовий договір та деяким положенням ЦК України. Так, потребує вдосконалення норма про прирівняння фізичних осіб, що уклали договори вкладів до небанківської фінансової установи через банк, що виступив повіреним за відповідним договором і на день набрання чинності вищевказаним Законом віднесений до категорії неплатоспроможних, – до вкладників за сенсом ст. 1058 ЦК України за умови, якщо при цьому банком не було проінформовано фізичну особу під розпис про непоширення на такі кошти гарантій, передбачених Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», а фізична особа, яка розмістила такі кошти.

Обґрунтовується такий висновок тим, що вказаними нормативними актами не було доповнено зазначену норму ЦК України про поширення цивільної правосуб'єктності вкладника на вищевказаних осіб, що були учас-

никами правовідносин з небанківськими фінансовими установами. Разом з тим зрівняння укладених договорів останніми з фізичними особами та розповсюдження на наслідки таких договорів державних гарантій щодо повернення банківських вкладів не відповідає, як уявляється, вимогам ч. 1 ст. 626, ст. 627, ст. 628 ЦК України про свободу договору, спрямованість укладання договору на встановлення, зміну або припинення цивільних прав зобов'язків та обов'язковість договору. В той же час недійсність укладених правочинів, наскільки відомо автору, не встановлена ані законом, ані судом (статті 215–236 ЦК України), а при укладанні цивільно-правових договорів діє презумпція дійсності та законності договору. У зв'язку з цим слід визнати слушною позицію С. М. Бервена, який пропонує визначати договір як правомірний правочин (правомірну угоду) взаємоузгодженої волі двох і більше сторін, спрямованої на виникнення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків, у формі зобов'язального правовідношення та на врегулювання відносин між цими сторонами шляхом закріплення цих прав та обов'язків, як правило, у формі відповідних умов договору, у визначеній законом формі [3, с. 45, 46].

У зв'язку з актуальністю питань, пов'язаних з особливостями захисту суб'єктивних цивільних прав сторін договору банківського вкладу (депозиту), окреслених на початку цієї роботи, їх дослідження було б неповним без аналізу окремих ініціатив, котрі пропонуються до закріплення у нормах вітчизняного законодавства.

Обговорення проекту ГПК України [4] дозволяє висловити думку щодо доцільності прийняття законодавцем тих чи інших положень проекту, які сприяють поновленню порушених прав суб'єктів процесуальних правовідносин, зокрема тих, які пов'язані із захистом порушених правовідносин із участю Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (Фонду) та у сфері правовідносин, що виникають у зв'язку із захистом порушених прав суб'єктів договору банківського вкладу (депозиту). Не є винятком і заходи із забезпечення позову, що застосовуються господарським судом для забезпечення реального виконання судового рішення та відновлення настільки, наскільки це можливо, прав та інтересів особи, що існували до порушення цього права.

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», основним завданням Фонду є забезпечення функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку. Такі специфічні завдання вказаного Фонду зумовлюють його особливе становище як органу, покликаного реалізовувати зобов'язання держави по відшкодуванню гарантованих грошових сум громадянам – вкладникам проблемних банків.

Особливості застосування заходів по забезпеченню позову у справах даної категорії полегшують реальне виконання судового рішення. Вищий господарський суд України зазначає, що умовою застосування заходів до забезпечення позову за вимогами майнового характеру є достатньо обгрунтоване припущення, що майно (в тому числі грошові суми, цінні папери тощо), яке є у відповідача на момент пред'явлення позову до нього, може зникнути, зменшитись за кількістю або погіршитись за якістю на момент виконання рішення [5]. Процесуальна наука заходи забезпечення позову відносить до процесуальних дій забезпечувального характеру за умови, якщо нежиття заходів забезпечення позову може утруднити чи зробити неможливим виконання рішення суду [6, с. 490].

Можливість виконання судового рішення після набрання ним законної сили шляхом запровадження заходів забезпечення позову має визначальне значення для будь-якої справи, що розглядається в порядку господарського судочинства, оскільки забезпечує реальне виконання судового рішення та відновлення порушеного становища особи, яка звертається за захистом. З огляду на це в юридичній літературі обговорюються перспективи вдосконалення судового захисту порушених форм захисту цивільних прав [7, с. 23–25].

Особливе значення, як уявляється, мають особливості забезпечення позову по тих категоріях справ позовного провадження, розв'язання спірних правовідносин за якими набуває актуального значення при тих чи інших проявах економічних негативних проявів у суспільстві. Так, під час фінансово-економічної кризи, що триває протягом останніх декількох років, важливого значення набувають механізми забезпечення та відновлення прав суб'єктів правовідносин у банківській сфері, зокрема сторін договору банківського вкладу.

Деякі положення проекту ГПК містять особливості регулювання тих чи інших процесуальних правовідносин за участю Фонду чи у правовідносинах пов'язаних із стягненням грошових сум.

Виходячи з цього уявляється спірним встановлена проектом ГПК сфера обмежень у застосуванні заходів забезпечення позову стосовно вказаного Фонду. Пояснюється це тим, що п. 4 ч. 5 ст. 134 проекту ГПК не допускає забезпечення позову у справах, що виникають з корпоративних відносин, шляхом заборони здійснювати Фондом покладені на нього згідно із законодавством владні повноваження, крім заборони приймати конкретні визначені судом рішення, вчиняти дії, які прямо стосуються предмета спору. Вважаємо, що подібні обмеження при забезпеченні позову слід передбачити і в інших, крім корпоративних, господарських процесуальних правовідносинах, в яких бере участь вищевказаний Фонд.

Викликає зауваження положення ч. 7 ст. 134 проекту ГПК, відповідно до якого не допускається забезпечення позову у справах, відповідачем по яких є неплатоспроможний банк або Фонд гарантування вкладів фізичних осіб шляхом накладення арешту на майно або грошові кошти, що належать відповідачу, та заборони відповідачу вчиняти певні дії. Вважаємо, що зазначені обмеження нівелюють мету забезпечення позову, як і зміст ч. 8 проекту зазначеної норми. Відповідно до останньої, майно або грошові кошти клієнта неплатоспроможного банку, на які судом накладено арешт до дня віднесення банку до категорії неплатоспроможних, може бути передано приймаючому або перехідному банку чи спеціалізованій установі, утвореній Фондом у встановленому законодавством про систему гарантування вкладів фізичних осіб порядку.

У цілому, проблеми забезпечення позову найчастіше виявляються при практичному застосуванні норм процесуального законодавства. Однак, з метою максимального зведення виникнення труднощів при розгляді справ за участю Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, вважаємо за доцільне запропонувати вищенаведене ставлення до тих чи інших питань забезпечення позову.

Розгляд справ про захист прав сторін договору банківського вкладу за правилами ст. 242 проекту ГПК може відбуватись у порядку спрощеного позовного провадження. Такий розгляд відбуватиметься за умови, якщо мова йде про стягнення грошових коштів, якщо ціна позову не перевищує однієї тисячі розмірів мінімальної заробітної плати. Особливостями розгляду зазначеної категорії справ у порядку спрощеного провадження є: 1) обмеження ціни позову зазначеною функцією; 2) строк розгляду справи (не більше шістдесят днів з дня відкриття провадження по справі); 3) відсутність процесуальних ускладнень (призначення експертизи; вступ третьої особи, що заявляє самостійні вимоги на предмет спору; прийняття до розгляду зустрічного позову тощо); 4) відсутність можливості проведення підготовчого судового засідання та судових дебатів; 5) можливість розгляду справи без повідомлення сторін, а лише за наявними у справі матеріалами за відсутності клопотання будь-якої із сторін про інше.

Новітнім положенням проекту ГПК є пропозиції запровадження наказного провадження, що відсутнє у чинному господарському процесуальному законодавстві. З огляду на зміст ст. 145 проекту ГПК не зрозуміло, чи передбачається можливість видачі судового наказу за вимогами про стягнення грошової заборгованості за договором банківського вкладу (депозиту), укладеним у письмовій чи електронній формі, якщо сума вимоги не перевищує ста розмірів мінімальної заробітної плати та ця заборгованість має ознаки безспірної. Не вносить ясності у регулювання спірних правовідносин поло-

ження про те, що визнання вимог боржником не є обов'язковою ознакою їх безспірності.

На думку автора, вимоги за зазначеними договорами не є такими, за якими може бути видано судовий наказ. Обґрунтовується це тим, що невиконання банком свого обов'язку свідчить про наявність спору про право. Слід також зазначити, що проект ГПК не містить критеріїв визначення ознак безспірності заборгованості.

У випадку регулювання на законодавчому рівні можливості розгляду справ, що впливають із договору банківського вкладу (депозиту), в порядку наказного провадження, боржник вправі подати заяву про скасування судового наказу. Використання боржником такого права приводить, принаймні на сьогодні, до скасування судового наказу. Метою реалізації зазначеного права може бути і зловживання процесуальним правом на подачу зазначеної заяви для вчинення перепон набранню судовим наказом законної сили. Такий висновок автора обумовлюється тим, що проект ч. 3 ст. 155 проекту ГПК передбачає скасування судового наказу лише у випадку відсутності підстав для повернення заяви про скасування судового наказу, тобто в будь-якому випадку відповідності заяви про скасування судового наказу вимогам форми та змісту вказаного документа (ст. 154 проекту ГПК). Враховуючи це, оперативності у відновленні порушених прав стягувача у наказному провадженні не відбуватиметься.

У зв'язку з характеристикою розвитку законодавчих механізмів захисту суб'єктивних цивільних прав сторін договору банківського вкладу (депозиту) на сучасному етапі уявляється доцільним приділити увагу окремим положенням проекту Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України (щодо судової реформи)» (далі – проект змін до ЦПК) [8] щодо особливостей застосування норм процесуального права при розгляді судами справ про захист прав сторін вказаного договору.

Вважаємо, навряд чи можна вважати доцільною можливість розгляду цивільних справ у порядку наказного провадження заявленої вимоги, що має ознаки безспірної, до юридичної особи про стягнення заборгованості за договором, укладеним у письмовій (в тому числі електронній) формі, якщо сума вимоги не перевищує п'ятдесяти розмірів мінімальної заробітної плати (д. 1 ч. 1 ст. 96 проекту змін до ЦПК). Такий висновок обґрунтовується матеріально-правовою природою обов'язку сторін договору банківського вкладу (депозиту) належним чином виконувати умови останнього. Невиконання його умов, наприклад банком, відносно сплати вкладникові суми вкладу та нарахованих відсотків не міститиме ознак безспірності. Як наслідок, такі справи, на думку автора, не повинні розглядатись у порядку наказного провадження цивільного судочинства.

Вважаємо слушними пропозиції авторів проекту змін до ЦПК, викладених у ч. 10, ч. 11 ст. 215 вказаного документа. Мова іде про те, що суд при прийнятті рішення про стягнення боргу (в тому числі і при захисті порушених прав сторін договору банківського вкладу (депозиту), – Ю. М.), на який нараховуються відсотки або пеня, може зазначити в рішенні про нарахування відповідних відсотків або пені до моменту виконання рішення з урахуванням приписів законодавства України, що регулюють таке нарахування. Остаточна сума відсотків (пені) у такому випадку розраховується за правилами, визначеними у рішенні суду, органом (особою), яка здійснює примусове виконання рішення суду і відповідні дії (рішення) якої можуть бути оскаржені в порядку, передбаченому ст. 329 проекту змін до ЦПК. Врахування законодавцем такої пропозиції сприятиме більш оперативному відновленню порушених прав суб'єктів вказаного договору, оскільки позбавлятиме позивача необхідності стягнення відсотків та пені в окремому судовому процесі.

Закріплюючи одну з основних засад судочинства (п. 8 ч. 1 ст. 129 Конституції України) забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках – на касаційне оскарження судового рішення, п. 1 ч. 1 ст. 324 проекту змін до ЦПК як «процесуальний фільтр» передбачає обмеження касаційного оскарження рішень судів першої та апеляційної інстанції у справах з ціною позову менше п'яти мінімальних заробітних плат. Подібні пропозиції обмеження права на оскарження судових рішень за так званими «малими позовами» були предметом справедливої критики з боку К. В. Гусарова. На його думку, реалізація в національному законодавстві такого положення сприятиме позбавленню зацікавлених осіб права оскарження судових актів, що суперечить ст. 13 ЦПК і низці норм Конституції України. Крім цього, оскарження рішень за так званими «малими позовами» може зовсім не стосуватися ціни позову. Адже предметом оскарження може бути і мотивувальна частина судового рішення. Інакше кажучи, оскарження судового рішення, зважаючи на незгоду особи, що подала скаргу, зі встановленими судовим рішенням обставинами, які можуть стати в подальшому фактами, що не підлягають доказуванню в іншій цивільній справі, має бути гарантоване і не обмежене ціною позову [9, с. 76, 77].

Висновки. Ураховуючи тривалість існування фінансово-економічної кризи, однією з форм прояву якої є запровадження процедур ліквідації банківських установ та розподіл «тягаря» виплати банківських сум на державу в особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, законодавцем продовжується пошук оптимальних шляхів удосконалення захисту порушених суб'єктивних прав сторін договору банківського вкладу (депозиту). Проаналізовані у цій роботі норми матеріального цивільного права, а також проекти ГПК та змін

до ЦПК України дозволили висловити пропозиції про вдосконалення зазначених актів щодо захисту порушених суб'єктивних цивільних прав сторін договору банківського вкладу (депозиту).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Виведення банків з ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fg.gov.ua/not-paying>.
2. Відбулось засідання підгрупи міжвідомчої робочої групи з урегулювання проблемних питань вкладників ПАТ «Банк Михайлівський» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fg.gov.ua/not-paying/liquidation/171-pat-bank-mykhaylivskyy/8010-vidbulos-zasidannia-pidhrupy-mizhvidomchoi-robochoi-hrupy-z-urehulivannia-problemnykh-pytan-vkladnykiv-pat-bank-mykhailivskiy>; Виплати вкладникам ПАТ «Банк Михайлівський» поновлюються сьогодні, 16 грудня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fg.gov.ua/not-paying/liquidation/171-pat-bank-mykhaylivskyy/8265-vyplaty-za-reiestrom-vkladnykiv-pat-bank-mykhailivskiy-ponovliuutsia-sohodni-16-hrudnia>.
3. Боднар Т. В. Договірне право України. Загальна частина : навч. посіб. / Т. В. Боднар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова. – Київ : Юрінком Інтер, 2008. – 896 с.
4. Проект Господарського процесуального кодексу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://jrc.org.ua/upload/steps/d30392b756cb6ca46fdb436c49b5fdeb.pdf>.
5. Про деякі питання практики застосування заходів до забезпечення позову [Електронний ресурс] : Постанова Пленуму Вищ. господ. суду України від 26.12.2011 № 6. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0016600-11>.
6. Комаров В. В. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути : монографія / В. В. Комаров, К. В. Гусаров, Н. Ю. Сакара. – Харків : Право, 2016. – 848 с.
7. Гусаров К. В. Перспективи розвитку форм захисту права власності / К. В. Гусаров // Право власності: проблеми забезпечення, реалізації та захисту : тези доп. та наук. повідом. наук. семінару молодих вчених (м. Харків, 14–15 верес. 2001 р.). – Харків, 2001. – С. 23–25.
8. Проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України (щодо судової реформи)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://jrc.org.ua/upload/steps/4bdb30572972eec7a7c7d9f9f263b61d.pdf>.
9. Гусаров К. В. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку : монографія / К. В. Гусаров. – Харків : Право, 2010. – 352 с.

REFERENCES

1. Vyvedennia bankiv z rynku. Retrieved from: <http://www.fg.gov.ua/not-paying>.
2. Vidbulos zasidannia pidhrupy mizhvidomchoi robochoi hrupy z urehulivannia problemnykh pytan vkladnykiv PAT «Bank Mykhailivskiy». Retrieved from: <http://www.fg.gov.ua/not-paying/liquidation/171-pat-bank-mykhaylivskyy/8010->

- vidbulos-zasidannia-pidhrupy-mizhvidomchoi-robochoi-hrupy-z-urehuliuivannia-problemnykh-pytan-vkladnykiv-pat-bank-mykhailivskiyi [in Ukrainian]; Vyplaty vkladnykam PAT «Bank Mykhailivskiyi» ponovliuutsia sohodni, 16 hrudnia Retrieved from: <http://www.fg.gov.ua/not-paying/liquidation/171-pat-bank-mykhaylivskyy/8265-vyplaty-za-reiestrom-vkladnykiv-pat-bank-mykhailivskiyi-ponovliuutsia-sohodni-16-hrudnia>.
3. Bodnar T. V. (2008). Dohovirne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna. Kyiv. Yurinkom Inter.
 4. Proekt Hospodarskoho protsesualnogo kodeksu Ukrainy. Retrieved from: <http://jrc.org.ua/upload/steps/d30392b756cb6ca46fdb436c49b5f0eb.pdf>
 5. Postanova Plenumu Vyshchoho hospodarskoho sudu Ukrainy vid 26.12.2011. 6 «Pro deiaki pytannia praktyky zastosuvannia zakhodiv do zabezpechennia pozovu». Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0016600-11>
 6. Komarov V. V., Gusarov K. V., Sakara N. Yu. (2016). Tsyvilne sudochynstvo Ukrainy: osnovni zasady ta instytuty. Kharkiv. Pravo.
 7. Gusarov K. V. (2001). Perspektyvy rozvytku form zakhystu prava vlasnosti. Pravo vlasnosti: problemy zabezpechennia, realizatsii ta zakhystu : tezy dop. ta nauk. povidom. nauk. seminaru molodykh vchenykh.
 8. Proekt Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Tsyvilnogo protsesualnogo kodeksu Ukrainy (shchodo sudovoi reformy)». Retrieved from: <http://jrc.org.ua/upload/steps/4bdb30572972eec7a7c7d9f9f263b61d.pdf> [in Ukrainian]
 9. Gusarov K. V. (2010). Perehliad sudovykh rishen v apeliatsiinomu ta kasatsiinomu poriadkakh. Kharkiv. Pravo.

Стаття надійшла до редакції 19.11.2016.

Ю. Н. МОЙСЕЕНКО

аспірант кафедри громадянського права № 2 Національного юридического університета імені Ярослава Мудрого, Харків

РАЗВИТИЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫХ МЕХАНИЗМОВ ЗАЩИТЫ ГРАЖДАНСКИХ ПРАВ СТОРОН ДОГОВОРА БАНКОВСКОГО ВКЛАДА (ДЕПОЗИТА) НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

Статья посвящена анализу новейшего нормативного акта о защите нарушенных гражданских прав вкладчика как стороны договора банковского вклада (депозита). Вместе с тем в статье исследованы отдельные положения проектов Хозяйственного процессуального кодекса и проекта изменений к Гражданскому процессуальному кодексу Украины относительно особенностей совершения процессуальных действий при рассмотрении дел указанных категорий.

Ключевые слова: договор банковского вклада, защита гражданских прав, вкладчик.

Y. M. MOISEIENKO

PhD. Student of the Civil law Department № 2, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv

THE DEVELOPMENT OF LEGAL INSTRUMENTS FOR THE PROTECTION OF CIVIL RIGHTS OF THE PARTIES OF BANK DEPOSIT (DEPOSIT) AGREEMENT AT THE PRESENT STAGE

Problem setting. In connection with the duration of the financial and economic crisis that happens in the world and particularly in Ukraine there are substantial property loss of participants of civil relations. These circumstances led to a drastic change of external and internal conditions of the banking system. This was the reason for the emergence of complications for execution the contract of bank deposit.

However, the conditions of the treaty by insolvent banks guaranteed by the state through the Deposit Guarantee Fund of individuals within the amount of money provided by legislation. According to the official information from Fund, at the time of preparation this article, about a hundred banks are in the process of output from the market. Only thirty-two investor received money back. At the end of 2016 the Parliament of Ukraine adopted the Law «Amendments to Some Laws of Ukraine on compensation to individuals for damage caused by abuse in banking and other financial service» which increased the burden on the state, represented by the Deposit Guarantee Fund individuals for reimbursement of deposits. The author analyzes and compares certain provisions of this Law with the general principles of civil law.

Development and adoption of the said regulation took place in a very difficult in terms of the availability of legal grounds for compensation from the state deposits concluded with financial companies through the activities of some officials of «Bank Mykhaylivskyy».

Recent research and publications analysis. Special research focus described in the article issues do not exist.

Paper objective. The objective of the article is the analysis of the existing legislative regulations and draft normative acts and making proposals for improvement of the mechanism of protection of the rights of the parties to the contract of the Bank contribution (Deposit).

Paper main body. The author considers the normal existence of many approaches in the availability of legal grounds for compensation from the state represented by the Foundation funds individuals who have concluded civil contracts deposits with financial companies through the actions of individual banks. However, it states that equalization agreements concluded financial companies with individuals and spread the consequences of such agreements government guarantees for the return of bank deposits is not responsible.

seems requirements p. 1 ar. 626,627, 628 Civil Code of Ukraine about freedom of contract, modification or termination of civil rights and obligations and binding contract. In accordance with the authors' knowledge the invalidity of transactions has not been established either by law or by court (Art. Art. 215-236 CC of Ukraine), and at the conclusion of civil contracts valid presumption of validity and legality of the contract.

The author concludes and perceptions on expediency of certain provisions of the project Economic Procedural Code of Ukraine, which contribute redress of legal proceedings, including those related to the protection of disturbed relationships with the participation of the Deposit Guarantee Fund individuals and in field relationships arising in connection with the protection of the violated rights of the deposit agreement (deposit).

Conclusions of the research. It is noted that the requirements for these contracts are not such which may be issued a court order. Substantiated by the fact that a bank failure of his duty indicates the existence of a dispute about right. It should also be noted that the said the project of legal act contains no criteria for signs of without dispute debt.

When analyzing proposals for amendments to the Civil Procedural Code of Ukraine concludes feasibility proposals regarding the possibility of the court to specify a court decision to establish mechanisms for calculating fines and percentes. This will strengthen the operational principles of protection of violated civil rights of the contract. The author, however critically evaluated proposals for the establishment in law of such «procedural filter» cassation proceedings as price of sue.

Short Abstract for an article

Abstract. This article analyzes the latest regulation on the protection of violated civil rights of the depositor as the parties of the contract of bank deposit (deposit). However, in the article the specific provisions of the Commercial Procedure Code of the projects and draft amendments to the Civil Procedure Code of Ukraine concerning the characteristics of the commission proceedings in cases of these categories.

Key words: bank deposit agreement, protection of civil rights, contributor.